

УУРХАЙ, УУЛЫН БОЛОН БАЯЖУУЛАХ ҮЙЛДВЭРИЙН НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ, ХААЛТЫН ЖУРАМ

Нэг. Ерөнхий зүйл

1.1. Энэхүү журмын зорилго нь Ашигт малтмалын тухай, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай болон холбогдох бусад хуулийн хүрээнд уурхай, уулын болон баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрийн хаалтын менежментийн төлөвлөгөө (цаашид “хаалтын менежментийн төлөвлөгөө” гэх) боловсруулах, хаалтын үйл ажиллагаанд шаардагдах бэлтгэл ажил болон тэдгээрийн хэрэгжилтийг хангахтай холбоотой харилцааг зохицуулахад оршино.

1.2. Уурхай, уулын болон баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрийг хаах үед байгаль орчин, нийгэмд учирсан сөрөг нөлөөлөл, эрсдэлийг арилгах, бууруулах, мониторинг, хяналт шинжилгээний арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсний хүрээнд газрыг эдийн засгийн эргэлтийг дахин бий болгоход чиглэсэн цогц үйл ажиллагааг уурхайн хаалт гэж ойлгоно.

1.3. Төсөл хэрэгжүүлэгч гэж хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч, ашигт малтмалыг баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрлэл эрхлэх хуулийн этгээдийг ойлгоно.

1.4. Ашигт малтмалын тухай хуулийн 26.2.3-т заасан хайгуулаар тогтоогдсон ашигт малтмалын нөөцийн хэмжээ, үнэлгээ нь олборлолтоос үүсэж болох экологийн хохирлыг нөхөн сэргээхэд хүрэлцэх эсэхийг уурхайн хаалтын менежментийн урьдчилсан төлөвлөгөөгөөр тодорхойлно.

1.5. Төсөл хэрэгжүүлэгч нь Ашигт малтмалын тухай хуулийн 27.1.12-т заасны дагуу уурхай, уулын үйлдвэрийн нөхөн сэргээлт, хаалт зэрэгт шаардагдах хөрөнгийн талаар уг төслийн техник, эдийн засгийн үндэслэлд хавсаргасан хаалтын менежментийн урьдчилсан төлөвлөгөөнд тодорхой тусгасан байна.

1.6. Төсөл хэрэгжүүлэгч нь Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 8.4.6-д заасны дагуу байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланд хаалтын үйл ажиллагааны чиглэл, нөхөн сэргээлтийн зорилт, хамрах хүрээ, шалгуур үзүүлэлтүүд, дүйцүүлэн хамгааллын арга хэмжээг тусгасан байна.

1.7. Төсөл хэрэгжүүлэгч нь дор дурдсан шаардлагыг хангасан тохиолдолд Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад уурхайг бүхэлд нь хаах хүсэлт гаргана. Үүнд:

1.7.1. тухайн ордын нөөц нь үйлдвэрийн аргаар олборлох боломжгүй, эдийн засгийн үр ашиггүй болох нь тухайн ордыг ашиглах техник, эдийн засгийн үндэслэлээр баталгаажсан, эсхүл;

1.7.2. нөөцийн үлдэгдэлгүй болох нь улсын нөөцийн нэгдсэн бүртгэлээр баталгаажсан.

Хоёр. Хаалтын менежментийн төлөвлөгөөний агуулга, түүнд тавигдах шаардлага

2.1. Хаалтын менежментийн төлөвлөгөө нь уурхай, уулын, баяжуулах болон боловсруулах үйлдвэрийн үйл ажиллагааны улмаас тухайн эдэлбэр газар, хүрээлэн буй байгаль орчин, нөлөөлөлд өртсөн иргэдийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдалд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл, эрсдэлийг урьдчилан хянах, удирдах, орчны физик, химийн тогтвортой байдлыг хангах зорилгоор төсөл хэрэгжүүлэгчийн авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг тодорхойлсон, холбогдох хууль, журам, стандартад заасан шаардлагад нийцсэн баримт бичиг байна.

2.2. Хаалтын менежментийн төлөвлөгөө нь дараах агуулгатай байна. Үүнд:

2.2.1. төслийн тойм, хаалтын зорилго, зорилт;

2.2.2. хаалтын дараах газар ашиглах зориулалт;

2.2.3. хаалтын дараах гүйцэтгэлийн физикийн тогтвортой байдлын үзүүлэлтүүд;

2.2.4. хаалтын дараах гүйцэтгэлийн химийн тогтвортой байдлын үзүүлэлтүүд;

2.2.5. дэд бүтэц, техник, тоног төхөөрөмж, барилга байгууламжийг буулгах, нүүлгэн шилжүүлэх, нураах, аюулгүй болгохтой холбоотой зайлшгүй хийх ажлын төлөвлөгөө;

2.2.6. төслийн талбай дээр физик, химийн тогтвортой байдлыг хангах, иргэдийн эрүүл ахуй, аюулгүй байдал, байгаль орчныг тус тус хамгаалахад чиглэсэн явцын нөхөн сэргээлтийн нарийвчилсан төлөвлөлт бүхий байгаль орчныг нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө;

2.2.7. хаалтын өмнө болон дараах тодорхой хугацаанд уурхайн ажиллагсад болон нөлөөлөлд өртөх иргэдийн талаар авч хэрэгжүүлэх нарийвчилсан төлөвлөлт бүхий нийгмийн нөлөөллийг бууруулах төлөвлөгөө;

2.2.8. уурхайн хаалтын бэлтгэл ажлыг хангахад хангалттай хүрэлцэхүйц шилжилтийн үеийн ажлын нарийвчилсан төлөвлөгөө;

2.2.9. хаалтын дараах аливаа эрсдэлийн үнэлгээ, тэдгээрээс урьдчилан сэргийлэх болон бууруулах арга хэмжээний нарийвчилсан төлөвлөгөө;

2.2.10. хаалтын дараах хяналт шинжилгээ, үнэлгээ, мониторингийн ажлын нарийвчилсан төлөвлөгөө;

2.2.11. түр болон гэнэтийн хаалтын үед авах арга хэмжээний төлөвлөгөө;

2.2.12.энэ журмын 5-р бүлэгт заасан хаалтын зардлын нийт тооцоо.

2.3.Хаалтын менежментийн төлөвлөгөөний агуулга нь дор дурдсан шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:

2.3.1.төслийн тоймд уурхайн ашиглалтын хугацаа, уул уурхайн ашиглалтын арга, техник болон хүдрийн баяжуулах процессыг багтаасан, төслийн гол бүрэлдэхүүн хэсгүүдийн цар хүрээ, төслийн дэд бүтцийн ашиглалтыг зогсоох магадлалтай хэсгүүдийн цар хүрээг тусгасан байх;

2.3.2.тухайн төслийн хүрээнд энэ журмын 2.2-д заасан үйл ажиллагаа бүрийг урьдчилан тодорхойлж төлөвлөхдөө нөлөөлөлд өртөх иргэдэд танилцуулсан байх, төлөвлөгөөний боловсруулалт, гүйцэтгэлийн явцын талаарх мэдээллээр хангасан байх;

2.3.3.уурхай, уулын болон баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрийн хаалтын дараах газар ашиглалтын зориулалтыг тодорхойлохдоо орон нутгийн иргэд, засаг даргын санал, газар эзэмшигчтэй зөвшилцсөн байх;

2.3.4.хаалтын эрсдэлийн үнэлгээг хийхдээ аль болох бага хэмжээнд байлгах хяналтын арга хэмжээнүүдийг тусгасан байх;

2.3.5.хаалтын менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа хаалтад хамаарах газрыг нийтлэг шинж чанараар (ил, далд малталтууд, хаягдлын байгууламж, дэд бүтцийн байгууламж гм) нь бүлэглэж, бүлэглэсэн газар бүрийг хаалтын өмнө, явцад, дараа хэрхэн удирдах зэргийг багтаасан байх;

2.3.6.хаалтын дараах хяналт шинжилгээ, үнэлгээ, мониторингийн ажлын төлөвлөгөөг боловсруулахдаа дор дурдсан нэмэлт шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:

а/ авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, **арга зүйг** зохих үндэслэлтэй тооцоолж, тодорхойлсон байх;

б/төлөвлөсөн арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд хангалттай хүрэлцэхүйц хэмжээний зардал болон хүний нөөцийг тооцоолж, тодорхойлсон байх;

в/төлөвлөсөн арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд хангалттай хүрэлцэхүйц хугацааг эрсдэлийн түвшинтэй уялдуулан тооцоолсон байх;

г/төлөвлөсөн арга хэмжээний хэрэгжилтийн талаарх мэдээ, тайланг тайлагнах механизмыг тусгасан байх.

2.3.7.хаалтын зардлын үнэлгээг тооцохдоо холбогдох стандарт, аргачлал, заавар болон энэ журмын 5 дугаар бүлэгт заасны дагуу тооцоолсон байх;

2.3.8.хаалтын дараах физикийн болон химийн үзүүлэлтийг холбогдох журам, стандартад заасан үзүүлэлтээс бууруулахгүйгээр тодорхойлсон байх;

2.3.9.тайланд эш татсан эх сурвалжийг ойлгомжтой, тодорхой, нарийвчлан тусгасан байх;

2.3.10. тухайн ордыг ашиглах техник, эдийн засгийн үндэслэл болон байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээнд тус тус үндэслэсэн (цаашид “Төслийн суурь бичиг баримт” гэх) байх.

2.4. Хаалтын менежментийн төлөвлөгөөнд энэ журмын Хавсралт 1-д тусгасан баримт бичгийг хавсаргах ба эдгээр нь хаалтын менежментийн төлөвлөгөөний салшгүй хэсэг байна.

Гурав. Хаалтын менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулах, санал өгөх, хүлээн авах

3.1. Төсөл хэрэгжүүлэгч нь Ашигт малтмалын тухай хуулийн 26.2.3, 27.1.12-т заасны дагуу уурхайн хаалтын урьдчилсан менежментийн төлөвлөгөөг энэ журмын 2 дугаар бүлэгт тусгасан шаардлага, агуулгад нийцүүлэн боловсруулж, энэ журмын Хавсралт 1-д тусгасан баримт бичиг, хайгуулын ажлын үр дүнгийн тайлан эсхүл тухайн ордыг ашиглах болон үйлдвэрийн техник эдийн засгийн үндэслэлийн хамт Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлд хүргүүлнэ.

3.2. Төсөл хэрэгжүүлэгч нь уурхайг бүхэлд нь хаах зөвшөөрөл авах үеийн хаалтын менежментийн нарийвчилсан төлөвлөгөөг энэ журмын 2 дугаар бүлэгт тусгасан шаардлага, агуулгад нийцүүлэн боловсруулж, энэ журмын Хавсралт 1-д тусгасан бичиг баримтын хамт Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад санал авахаар хүргүүлнэ.

3.3. Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага энэ журмын 3.1-д заасан төлөвлөгөөг хүлээн авснаас хойш 90 хоногийн дотор энэ журмын шаардлагад нийцсэн эсэх талаар дүгнэлт гаргана.

3.3.1. хаалтын менежментийн нарийвчилсан төлөвлөгөө нь нийцсэн бол санал, дүгнэлтийн хамт байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ.

3.3.2. хаалтын менежментийн нарийвчилсан төлөвлөгөө нь нийцээгүй бол хаалтын менежментийн төлөвлөгөөг тайлбар, зөвлөмж бүхий дүгнэлтийн хамт төсөл хэрэгжүүлэгчид буцаана.

3.4. Төсөл хэрэгжүүлэгч нь энэ журмын 3.3.2-д заасан татгалзсан мэдэгдлийг хүлээн авсан бол мэдэгдлийг хүлээн авснаас хойш 60 хоногийн дотор шаардлагатай нэмэлт мэдээлэл, судалгаа, тооцоолол, төлөвлөлтийг шинэчилж Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад дахин хүргүүлнэ.

3.5. Энэ журмын 3.4-д заасны дагуу ирүүлсэн хаалтын нарийвчилсан менежментийн төлөвлөгөөг Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь татгалзсан үндэслэлийн хүрээнд 30 хоногийн дотор хянаж энэ журам, холбогдох хуульд заасан шаардлагад нийцсэн тохиолдолд Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ.

3.6. Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь энэ журмын 3.2, 3.5-д заасан хаалтын менежментийн нарийвчилсан төлөвлөгөөг Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас хүлээн авснаас хойш 90 хоногийн дотор тухайн хаалтын менежментийн нарийвчилсан төлөвлөгөөний агуулга, шаардлагыг энэ журам, холбогдох хуульд заасан шаардлагад нийцсэн эсэхийг хянаж, Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн сайдын тушаалаар хүлээн авна.

3.7. Хэрэв тухайн хаалтын менежментийн нарийвчилсан төлөвлөгөө нь энэ журам, холбогдох хуульд заасан шаардлагад нийцээгүй бол Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь хүлээн авахаас татгалзаж, татгалзсан үндэслэлийг тайлбарласан дүгнэлтийг төсөл хэрэгжүүлэгчид хүргүүлнэ.

3.8. Төсөл хэрэгжүүлэгч нь энэ журмын 3.7-д заасан мэдэгдлийг хүлээн авснаас хойш 60 хоногийн дотор шаардлагатай нэмэлт мэдээлэл, судалгаа, тооцоолол, төлөвлөлтийг шинэчилж Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад дахин хүргүүлнэ.

3.9. Энэ журмын 3.8-д заасны дагуу ирүүлсэн хаалтын менежментийн нарийвчилсан төлөвлөгөөг Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь татгалзсан үндэслэлийн хүрээнд хянаж 30 хоногийн дотор энэ журам, холбогдох хуульд заасан шаардлагад нийцсэн тохиолдолд хүлээн авна.

3.10. Төслийн суурь баримт бичигт нэмэлт, өөрчлөлт, тодотгол оруулсан тохиолдолд хаалтын урьдчилсан төлөвлөгөөг, уурхайг бүхэлд нь хаах зөвшөөрөл авах тохиолдолд хаалтын менежментийн нарийвчилсан төлөвлөгөөг шинэчлэн боловсруулна.

3.11. Хаалтын менежментийн нарийвчилсан төлөвлөгөөг шинэчлэх тохиолдолд энэ журмын 3.2-3.9-д заасан санал авах, хүргүүлэх журмыг баримтална.

3.12. Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь энэ журмын 3.10-3.11-д заасны дагуу хүлээн авсан хаалтын менежментийн нарийвчилсан төлөвлөгөөний нэг хувийг Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ.

3.13. Төсөл хэрэгжүүлэгч нь хаалтын менежментийн нарийвчилсан төлөвлөгөөний биелэлтийн явцын талаарх тайланг ажил бүрийн 2-р улирлын дотор геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад хүргүүлнэ.

Дөрөв. Уурхай, уулын болон баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрийн хаалтын нөхөн сэргээлт

4.1. Уурхай, уулын болон баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрийн явцын болон эцсийн нөхөн сэргээлтийг Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 9.4-д заасан журам, аргачлал болон холбогдох бусад хууль, журам, стандартын дагуу төлөвлөж, хаалтын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгаж, гүйцэтгэлийг хангана.

4.2.Уурхай, уулын болон баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрийн явцын болон эцсийн нөхөн сэргээлтийн зардлыг энэ журам болон Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 15.1.2, 15.1.3-д заасан журмын дагуу тус тус тооцоолж, хаалтын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгаж, гүйцэтгэлийг хангана.

4.3.Төсөл хэрэгжүүлэгч нь уурхай, уулын болон баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрийн хаалтын нөхөн сэргээлтийн зардлын хэмжээгээр нөхөн сэргээлтийн зардлын хуримтлал үүсгэж, хаалтын нөхөн сэргээлтийн санг байгуулна.

4.4. Хаалтын нөхөн сэргээлтийн санг байгуулахдаа Сангийн сайдын 2016 оны 409 тушаалаар батлагдсан “Хайгуулын болон олборлох үйл ажиллагааны нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт” болон Санхүүгийн тайлагналын олон улсын холбогдох стандартыг мөрдөнө.

4.4.Гэнэтийн болон түр хаалт хийх тохиолдолд нөхөн сэргээлтийн сангийн тусгай дансанд бий болгосон хуримтлалаас нөхөн сэргээлтэд зарцуулж болно.

4.5.Хаалтын нөхөн сэргээлт хийхийн өмнө хаалтын менежментийн нарийвчилсан төлөвлөгөөний хүрээнд хамаарах байгаль орчны аюулгүй байдлын дараах шалгууруудыг хангасан байна. Үүнд:

4.5.1.Уурхай орчмын үйлдвэр, уурхай, хот, суурин газарт гүний усны нэвчилт, газрын хагарал, суулт зэрэг аюултай нөлөө үүсэхгүй байх;

4.5.2.Агаар, усыг бохирдохоос хамгаалах, усны нөөц шавхагдахаас сэргийлсэн байх.

Тав. Уурхай, уулын болон баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрийн хаалтын зардал

5.1.Уурхай, уулын болон баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрийн хаалтын зардал нь уул уурхайн төслийн аль ч үе шатанд уурхай, түр, гэнэт, бүхэлд нь хаагдах тохиолдолд нөхөн сэргээлт, хаалт, хаалтын дараа хяналт, мониторинг, арчилгаа, маркшейдерийн хэмжилтэд шаардагдах зардалд хангалттай хүрэлцэхүйц байхаар тооцно.

5.2.Төсөл хэрэгжүүлэх явцад хийсэн ажлын нөхөн сэргээлтэд холбогдох зардал нь эрсдэлийн хаалтын сангийн дүнг тухай бүр бууруулан тооцно.

5.3.Уурхай, уулын болон баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрийн хаалтын зардлыг тооцохдоо дараах зардлыг хамруулна. Үүнд:

5.3.1.уурхай, уулын болон баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрээс үүсэх болон үүссэн байгаль орчин, нийгэм, эрүүл мэндийн сөрөг нөлөөллийг бууруулах, эрсдэлээс сэргийлэх болон бууруулах, эвдэрсэн газрын техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийх арга хэмжээний зардал;

5.3.2.уурхайн талбайн аюулгүй байдлыг хангахтай холбоотой үйл ажиллагааны зардал; (тоног төхөөрөмжийг нүүлгэн шилжүүлэх, талбай цэвэрлэх

зардал, дэд бүтэц, машин техник, тоног төхөөрөмж, барилга байгууламж, далд уурхайн болон ил уурхайн байгууламжийг татан буулгах, шилжүүлэх, нураах, аюулгүй болгох гм);

5.3.3.хаалтын менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага, зохион байгуулалтын зардал;

5.3.4.хаалтын дараах байгаль орчин, аюулгүй байдлын хяналт-шинжилгээ, мониторинг, арчилгаа, тордолтын зардал;

5.3.5.уурхай, уулын болон баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрийн хаалтад холбогдох бусад зардал.

5.4.Энэ журмын 5.3-д тусгасан зардлуудыг Сангийн сайдын 2016 оны 409 тушаалаар батлагдсан “Хайгуулын болон олборлох үйл ажиллагааны нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт” болон Санхүүгийн тайлагналын олон улсын холбогдох стандартын дагуу бүртгэнэ.

5.5.Уурхайн хаалтад шаардагдах зардал нь гуравдагч этгээдээр хаалтыг гүйцэтгүүлэхээр тооцсон өнөөгийн үнэ цэнэ байна.

5.6.Хаалтын дараах зардлуудыг (хаалтын дараах хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, арчлалт, гүйцэтгэл, г.м.) хаалтыг хийх үеийн мөнгөний өнөөгийн үнэ цэнээр тооцно.

5.7.Хаалтын зардлын төлөвлөгөөнд тусгагдсан зардлын хэмжээ нь инфляцын ханштай уялдан өөрчлөгдөх тохиолдолд түүнийг хаалтын зардлын төлөвлөгөөнд тодотгон тусгана.

Зургаа. Уурхайн хаалтын бэлтгэл ажлыг хангах

6.1.Төсөл хэрэгжүүлэгч нь хаалтыг бүхэлд нь гүйцэтгэх тухай хүсэлтийг Ашигт малтмалын тухай хуулийн 45.1-д заасны дагуу нэг жилээс багагүй хугацааны өмнө Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлэх бөгөөд уг хүсэлтэд дараах бичиг баримтыг хавсаргана. Үүнд:

6.1.1.төслийн мэдээлэл-төслийн байршил, төсөл хэрэгжиж эхэлсэн хугацаа, хүчин чадал, үйлдвэрлэсэн болон борлуулсан бүтээгдэхүүний хэмжээ;

6.1.2.ашигт малтмалын ордын геологи, маркшейдерийн холбогдох зураг, материалууд, ашигт малтмалын нөөцийн дэвсгэр зураг, уулын ажлын үндсэн планшетүүд, уурхайн нэгдсэн дэвсгэр зураг, геологийн зүсэлтүүд, давхаргын план зураг;

6.1.3.ордын тогтоогдсон нөөцийн үлдэгдэл болон хамгаалалтын цулд үлдээсэн ашигт малтмалын нөөц магадалгаа;

6.1.4.уулын чулуулаг, хаягдлын овоолго, тэдгээрийн багтаамж, ашигтай хольцын хэмжээ;

6.1.5.төслийн хаалтын бэлтгэл ажил-олборлолтод өртсөн ухаш талбайн дүүргэлт, ханыг гулсалт, нуралтаас хамгаалсан тогтворжилтыг бий болгох, хаягдлын аж ахуйн саармагжуулалт, аюулгүй болгосон байдал, баяжуулах болон боловсруулах үйлдвэрийн барилга байгууламж, оффис, ажилчдын байрыг нүүлгэн шилжүүлэлтийн байдал, төслийн хүрээнд дэх бүх төрлийн зам, эрчим хүч болон дулааны шугам сүлжээ, эх үүсвэр, усан хангамжийн цогцолборыг орон нутагт хүлээлгэн өгөх, энгийн горимд шилжүүлэх байдал, ажиллагсдын нийгмийн болон цалин хөлсний асуудлыг хэрхэн шийдвэрлэсэн байдал;

6.1.6.төслийн хаалтын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан арга хэмжээний биелэлтийг хангасан байдал;

6.1.7.төслийн хаалтын дараах **хяналт-шинжилгээ, арчилгаа, тордолтыг** хийх хугацаа, зарцуулах зардлын хэмжээ;

6.1.8.нөлөөлөлд өртсөн иргэдийн эрүүл ахуйн нөхцөл, аюулгүй байдлыг хэрхэн шийдвэрлэсэн байдал;

6.1.9.хаалтын дараах газар ашиглалтын зориулалт.

6.2.Геологи, уул уурхайн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллага нь энэ журмын 6.1-д заасан мэдэгдлийг хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор дараах бэлтгэл ажлын зохион байгуулалтыг хангана. Үүнд:

6.2.1.тухайн ордын батлагдсан нөөцөд тулгуурлан олборлолт хийсэн газрын хэмжээг маркшейдрын хэмжилтийг хөндлөнгийн мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх;

6.2.2.нөөцийн балансын хөдөлгөөнийг геологи, уул уурхайн төрийн захиргааны байгууллага тооцож гаргах;

6.2.3.үйлдвэрлэлийн үр ашиггүй нөөцийн үлдэгдлийн тооцооллыг Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн дүгнэлтээр тогтоолгох;

6.2.4.уул уурхайн төслийн хаалтад зарцуулах хаалтын барьцаа хөрөнгийг зайлшгүй байршуулсан байх.

6.3.Энэ журмын 6.2-д заасны дагуу бэлтгэл ажил хангагдсаны дараа Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын хамтарсан тушаалаар хаалтын үйл ажиллагааг эхлүүлэх комиссыг байгуулна.

6.4.Хаалтын үйл ажиллагааг эхлүүлэх комисс нь дараах байгууллагаас томилогдсон бүрэлдэхүүнтэй байна. Үүнд:

6.4.1.геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага;

6.4.2.байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага;

6.4.3.хяналтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага;
6.4.4.геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага;
6.4.5.онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага;
6.4.6.тухайн орон нутгийн байгаль орчны алба;
6.4.7.тухайн төслийн техник эдийн засгийн үндэслэл, байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ, эрүүл мэндийн нөлөөллийн үнэлгээ, уурхайн хаалтын менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулсан этгээд;

6.4.8.ашигт малтмалын тухай хуулийн 42.3-т заасан Хамтран ажиллах гэрээнд олон нийтийн хяналт тавих үүрэг бүхий төлөөлөгч болон нутгийн иргэд;

6.4.9.байгаль орчны болон уул уурхайн салбарын мэргэжлийн төрийн бус байгууллага.

6.5.Хаалтын үйл ажиллагааг эхлүүлэх комиссын бүрэлдэхүүнийг Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас томилогдсон нэгжийн дарга ахална.

6.6.Хаалтын үйл ажиллагааг эхлүүлэх комисс нь тухайн уул уурхайн төслийн хаах бэлтгэл ажлыг газар дээр нь шалгаж, тэмдэглэл хөтөлнө. Уул уурхайн төслийг хаах эсэх талаар комиссын гишүүдийн гаргасан саналыг үндэслэн акт үйлдэх бөгөөд актад дараах зүйлийг тусгана. Үүнд:

6.6.1.уул уурхайн төслийн мэдээлэл-байршил, төсөл хэрэгжиж эхэлсэн хугацаа, төслийн хүчин чадал;

6.6.2.төслийг хаах бэлтгэл ажил хангагдсан байдал;

6.6.3.олборлолтод өртсөн талбайн ханыг гулсалт, нуралтаас хамгаалсан тогтворжилтыг бий болгох;

6.6.4.хаягдлын аж ахуйн аюулгүй байдал, техник, технологийн аюулгүй байдал,

6.6.5.баяжуулах болон боловсруулах үйлдвэрийн аюулгүй байдал;

6.6.6.төслийн хүрээн дэх бүх төрлийн зам, эрчим хүч болон дулааны шугам сүлжээ, эх үүсвэр, усан хангамжийн цогцолбор, оффис, ажилчдын байр, үйлдвэрийн барилга байгууламжийн аюулгүй байдал;

6.6.7.ажиллагсдын нийгмийн болон цалин хөлсний асуудлыг хэрхэн шийдвэрлэсэн байдал;

6.6.8.нөлөөлөлд өртсөн болон өртөх иргэдийн нийгмийн, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлыг хэрхэн шийдвэрлэсэн байдал;

6.6.9.төслийн хаалтын менежментийн төлөвлөгөөнд туссан арга хэмжээний биелэлтийг хангасан байдал;

6.6.10.хаалтын зардлын тооцоо болон зарцуулах хөрөнгө, эх үүсвэрийн бэлэн байдал;

6.6.11.төслийн хаалтын дараах **хяналт-шинжилгээ, арчилгаа, тордолтын** хугацаа, түүнд зарцуулах хөрөнгө, хөрөнгийг дансанд байршуулсан байдал;

6.6.12.хаалтын дараах газар ашиглалтын зориулалт.

6.7.Комиссын гишүүд уурхайн хаалтын бэлтгэл ажлыг шалгаж комиссын бүрэлдэхүүний олонх бэлтгэл хангагдсан гэж үзвэл уурхайг хаах ажлыг эхлүүлэх **зөвшөөрөл** олгоно.

6.8.Уурхайн хаалтыг эхлүүлэх зөвшөөрөл олгогдсоноос хойш уул уурхайн ашиглалтын үйл ажиллагаа явуулахгүй.

Долоо. Уурхай, уулын болон баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрийн хаалтын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх

7.1.Төсөл хэрэгжүүлэгч нь комиссын актыг үндэслэн уурхайн хаалтыг хаалтын нарийвчилсан менежментийн төлөвлөгөөнд заасны дагуу холбогдох хууль, журам, стандартын шаардлагад нийцүүлж гүйцэтгэнэ.

7.2.Уурхайн хаалтын менежментийн нарийвчилсан төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд тухайн орон нутгийн байгаль хамгаалагч, байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, бүх шатны засаг дарга, төрийн захиргааны төв байгууллага болон байгаль орчны төрийн бус байгууллага хяналт тавина.

7.3.Энэ журмын 7.2-т заасны дагуу хэрэгжүүлэх хяналтын явцад илэрсэн зөрчил, дутагдлын талаар өргөдөл, хүсэлт, гомдол, мэдээллийг хяналтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад гаргана.

7.4.Энэ журмын 7.3-т заасны дагуу ирүүлсэн өргөдөл, хүсэлт, гомдол, мэдээллийг хүлээн авсан хяналтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага Төрийн хяналт, шалгалтын тухай хуульд заасан журмыг баримтална.

7.5.Төсөл хэрэгжүүлэгч геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад байгаль орчин, нөхөн сэргээлт, уурхайн хаалтын асуудлаар тогтмол мэдээлэх үүрэг бүхий ажилтантай байна.

Найм. Уурхай, уулын болон баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрийн хаалт, хаалтыг хүлээн авах

8.1.Уурхайг бүхэлд нь хаахтай холбогдуулан уурхайн хаалтын нарийвчилсан менежментийн төлөвлөгөөнд заасан арга хэмжээг төсөл хэрэгжүүлэгч бүрэн биелүүлсэн байх нөхцөлд уурхайг бүхэлд нь хаана.

8.2.Уул уурхайн төслийн үйл ажиллагаа хэвийн явагдах боломжгүй болсон дор дурдсан тохиолдолд төсөл хэрэгжүүлэгч нь тухайн төслийг түр болон гэнэтийн хаалт хийх горимд шилжүүлж болно. Үүнд:

8.2.1.уул-техникийн болон гидрогеологийн гол нөхцөл хүндэрч үйл ажиллагааны горим алдагдсан;

8.2.2.төсөл хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай санхүүжилтийн эх үүсвэргүй болсон;

8.2.3.зах зээл дэх түүхий эдийн үнэ унасан;

8.2.4.олборлолтын явцад хайгуулаар тогтоогдсон нөөц батлагдахгүй, нэмэлт хайгуул хийх шаардлагатай болсон;

8.2.5.байгаль, экологийн тэнцвэрт байдал алдагдсан /газар хөдлөлтөөр үүссэн сүйрэл, эвдрэл, элэгдлээс суулт, гулсалт, нуралт гэх мэт/;

8.2.6.байгаль орчинд аюултай, хортой нөлөөлөл үүссэн;

8.2.7.давагдашгүй хүчин зүйл тохиолдсон.

8.3.Төсөл хэрэгжүүлэгч нь тухайн ордыг ашиглах суурь бичиг баримтын хүрээнд жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө, уулын ажлын төлөвлөгөөтэй уялдуулан тухайн жилийн хөндөгдсөн газарт техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлтийг хийж орон нутагт хүлээлгэн өгсний дараа тухайн газарт үйл ажиллагаа дахин явуулахгүй бол хэсэгчилсэн хаалтад бэлтгэж болно.

8.4.Төсөл хэрэгжүүлэгч нь Геологи, уул уурхайн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагад уурхайг хаасан тухай мэдэгдлийг хүргүүлэх ба дараах болон энэ журмын Хавсралт 1-д заасан баримт бичгийг хавсаргана. Үүнд:

8.4.1.уурхайн хаалтын бэлтгэл ажлыг эхлүүлэх зөвшөөрөл, комиссын дүгнэлт;

8.4.2.ашигт малтмалын тухай хуулийн 45 дугаар зүйлд заасан мэдээлэл;

8.4.3.уурхайн хаалтын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайлан;

8.4.4.байгаль орчны хяналт-шинжилгээ, мониторинг, арчилгаа, тордолтын төлөвлөгөө, зардлын тооцоо, дансанд байршуулсан мөнгөн хөрөнгө;

8.4.5.энэ журмын 7.2-т заасны дагуу хяналтын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлсэн этгээдийн дүгнэлт;

8.4.6.хаалтын дараах ус, агаар, ой, хөрсний үзүүлэлтийг хангасан талаарх лабораторийн дүгнэлт;

8.4.7.газрын чанарын улсын хянан баталгаа;

8.4.8.Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 9.13-д заасан хөндлөнгийн хяналт хийсэн дүгнэлт.

8.5.Төсөл хэрэгжүүлэгч уурхайн түр болон гэнэтийн хаалттай холбоотой мэдэгдлийг Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад 30 хоногийн дотор албан бичгээр мэдэгдэнэ.

8.6.Геологи, уул уурхайн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллага нь энэ журмын 8.5-д заасан мэдэгдлийг хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор энэ журмын 6.3-д заасны дагуу Комисс томилно.

8.7.Комиссын төслийн талбайд ажиллахтай холбоотой зардлыг төсөл хэрэгжүүлэгч хариуцна.

8.8.Энэ журмын 6.3-т заасан Комисс нь энэ журмын 7.2-т заасан хөндлөнгийн хяналтын дүнд үндэслэн уурхайн хаалтыг хүлээн авах, эсэхийг олонхийн саналаар шийдвэрлэж дүгнэлт гаргана.

8.9.Энэ журмын 8.8-т заасан дүгнэлтийг үндэслэн Геологи, уул уурхайн асуудал хариуцсан сайд уурхайн хаалтыг хүлээж авах тухай тушаал гаргана.

8.10. Энэ журмын 8.9-т заасны дагуу тушаал гаргасан нь төсөл хэрэгжүүлэгчийг байгаль орчинд учруулсан хохирлыг нөхөн төлөх болон бусад хариуцлагаас үүргээс чөлөөлөх үндэслэл болохгүй.

8.11.Төсөл хэрэгжүүлэгч нь хэсэгчилсэн болон түр хаалт хийх тухайгаа албан бичгээр мэдэгдэх ба энэ журмын 6.1-д заасны дагуу холбогдох материалыг хавсаргана.

8.12.Төсөл хэрэгжүүлэгч нь комиссын актыг үндэслэн хаалтын дараах мониторингийг хаалтын менежментийн төлөвлөгөөнд заасны дагуу гүйцэтгэнэ.

8.13.Төсөл хэрэгжүүлэгч нь хаалтын нөхөн сэргээлт хийсэн газрыг орон нутгийн засаг захиргааны байгууллагад хүлээлгэн өгөхдөө цаашид хийх хяналт-шинжилгээ, арчилгаа, тордолтын ажилд шаардагдах хөрөнгө зардлыг тухайн орон нутгийн тусгай дансанд байршуулна.

8.14.Уурхайг бүхэлд нь хаасны дараа төсөл хэрэгжүүлэгчийн хариуцан гүйцэтгэх хяналт-шинжилгээний ажлын хөтөлбөр бүрэн хэрэгжиж дуусмагц нөхөн сэргээсэн талбайг тухайн орон нутгийн засаг захиргаанд шилжүүлнэ.

8.15.Төсөл хэрэгжүүлэгчээс тухайн уурхайг бүхэлд нь хааж, нөхөн сэргээсэн эдэлбэр газрыг орон нутгийн засаг захиргаанд хүлээлгэж өгөхдөө тухайн ажлын цар хүрээ, үр дүнг илтгэсэн тайлан, ажлын зургуудыг гаргана.

8.16.Уурхайн хаалтыг хүлээн авсан шийдвэр гарсны дараа төсөл хэрэгжүүлэгч нь нөөцийн тайлан, ашигт малтмалын ордын геологи, маркшейдрын холбогдох зургийн эх хувийг холбогдох мэдээллийн санд хүлээлгэн өгнө.

Ес. Уурхай, уулын болон баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрийн хаалт дахь иргэд, олон нийтийн оролцоо

9.1.Төсөл хэрэгжүүлэгч нь хаалтын менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулах, нэмэлт, өөрчлөлт оруулах үед нөлөөлөлд өртөх нутгийн иргэдэд танилцуулах замаар олон нийтийн оролцоог хангаж ажиллана.

9.2. Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага болон тухайн төсөл хэрэгжиж буй нутгийн захиргааны байгууллага нь холбогдох мэдээллийн санд

хаалтын менежментийн төлөвлөгөөнд санал өгөх, хүлээн авах зэрэг үйл явцтай холбоотой мэдээллийг тогтмол байршуулна.

9.3.Төсөл хэрэгжүүлэгч нь Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын хүлээн авсан хаалтын менежментийн төлөвлөгөөг өөрийн цахим хуудсанд байршуулна.

9.4.Төсөл хэрэгжүүлэгч нь хаалтын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн явцын талаар мэдээллийг жилд нэгээс доошгүй удаа нөлөөлөлд өртөх нутгийн иргэд, олон нийтэд танилцуулах ажлыг зохион байгуулна.

9.5.Төсөл хэрэгжүүлэгч нь энэ журмын 7.1-д заасан арга хэмжээг хэрэгжүүлэх үедээ Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.5-д заасан журам болон Ашигт малтмалын тухай хуулийн 42 дугаар зүйлд заасан журмыг тус тус баримтлан ажиллаж болно.

Арав. Хаалтын дараах байгаль орчны мониторинг

10.1.Төсөл хэрэгжүүлэгч нь хаалтын дараах хяналт шинжилгээ, үнэлгээ, мониторингийн төлөвлөгөөнд заасан чиглэл, хугацаа, давтамжийн дагуу хаалтын дараах хяналт-шинжилгээ, арчилгаа, тордолтыг хэрэгжүүлнэ.

10.3.Төсөл хэрэгжүүлэгч нь энэ журмын 10.1-д заасан арга хэмжээг эрх бүхий хуулийн этгээдээр гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгүүлж болно. Энэ тохиолдолд тухайн нутгийн захиргааны байгууллага, төсөл хэрэгжүүлэгч, гэрээт хуулийн этгээд гурвалсан гэрээг байгуулна.

Арван нэг. Орхигдсон болон эзэнгүй уурхайн хаалт

11.1.Газрын тухай болон Газрын хэвлийн тухай хуульд заасны дагуу уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдэрсэн газар буюу орхигдсон, эзэнгүй уурхайн тооллого, бүртгэлийг тухайн аймгийн Засаг дарга жил бүр хариуцан гүйцэтгэж, Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн захиргааны төв байгууллага болон Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад зохих мэдээллийг хүргүүлж байна.

11.2.Энэ журмын 11.1-д тусгагдсан бүртгэл, тооллогын үр дүнд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө, төсөл, санхүүжилтийг тухайн аймгийн Засаг дарга жил бүр хариуцан боловсруулж, хэрэгжилтийг тухайн жилийн үр дүнгийн гэрээнд тусган зохион байгуулна.

Арван хоёр. Бусад

12.1.Уурхайн хаалтад холбогдох дор дурдсан мэдээлэл /“Уурхайн хаалтын мэдээллийн сан”/ нь Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 35.1-д заасан “Байгаль орчны мэдээллийн сан” болон Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын “Хайгуул, уулын ажлын төлөвлөгөөний цахим мэдээллийн сан”-гийн бүрдэл хэсэгт тус тус хамаарна. Үүнд:

12.1.1.хаалтын менежментийн төлөвлөгөө, төлөвлөгөөнд орсон нэмэлт, өөрчлөлт;

12.1.2.хаалтын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт, явцын тайлан;

12.1.3.хаалтын дараах хяналт шинжилгээ, үнэлгээ, мониторингийн ажлын тайлан;

12.1.4.хаалтын дараах газар ашиглалтын зориулалт.

12.2.Энэ журмыг зөрчсөн нь Ашигт малтмалын тухай, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай, Байгаль орчныг хамгаалах тухай, Газрын хэвлийн тухай хуулийн холбогдох зохицуулалтыг зөрчвөл Зөрчлийн тухай зэрэг хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэх үндэслэл болно.

-----oOo-----

Хавсралт 1. Хаалтын менежментийн төлөвлөгөөнд хавсаргах баримт бичиг

1	Хүсэлт
2	ААН-н гэрчилгээний хуулбар
3	Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн хуулбар
4	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээ /сүүлийн хүчин төгөлдөр/
5	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө /жил бүрийн батлагдсан гарын үсэг бүхий хуудасны хуулбарууд/
6	Техник, эдийн засгийн үндэслэл /сүүлийн хувилбар/
7	Уулын ажлын төлөвлөгөө /жил бүрийн батлагдсан гарын үсэг бүхий хуудасны хуулбарууд/
8	Ус ашиглах гэрээ
9	Газар ашиглах гэрээ
10	Орон нутагтай хамтран ажиллах гэрээ
11	Татварын газрын тодорхойлолт
12	Шүүхийн шийдвэрийн тодорхойлолт
13	Байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээ
14	Ашиглах газрын хөрсний зураг
15	Ашиглах газрын ургамалжилтын зураг
16	Эвдрэлд өртөх газрын гадаргуугийн дэвсгэр зураг
17	Эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээх ерөнхий төлөвлөлтийн зураг
18	Шимт хөрс хуулах ажлыг зохион байгуулах схем
19	Ашиглаж дууссаны дараа үүсэх уурхайн ухашны ул ба хажуу, гадаргуугийн дэвсгэр зураг, автозамын схем ба тайлбарууд
20	Чулуулгийн шилжилт, хөдөлгөөний зураглал (нөхөн сэргээлтийн ажлын ба газар шорооны ажил явагдах хэсгүүдийн зааг хязгаар, хэмжээ, хэрэглэх техникүүд тусгах ба хүснэгт тайлбар)
21	Шимт хөрс, зарим тохиолдолд шимлэг хөрсийг оролцуулан тарааж үе үүсгэх ажлын зохион байгуулалтын схем (тараан тэгшлэх талбай, хэсэг, ажлын хэмжээ, үеийн зузаан, хийх ажлын хугацаа, шимт хөрсний агуулахууд, тэдгээрийн шинж чанар хэмжээ, хуваарилалтыг тусгасан зураг, хүснэгт)
22	Ус зайлуулах, уснаас хамгаалах суваг, шуудуу, авто замын схем (сүвгийн хэмжээсүүд, хөндлөн огтлол, холболтын схем, дагуу налуу)
23	Уурхайн хаалтаар нөхөн сэргээх талбайнуудад явуулах ажлын календарьчилсан график
24	Далд уурхайд ашиглаж дууссаны дараах тэсэлгээгээр нурааж бэлтгэх, чигжээсээр дүүргэлт хийх, усаар дүүргэх, тусгай нэмэлт бэхлэлт хийх, хэвээр нь орхих малталтуудын дэлгэрэнгүй зураг
25	Хаагдах уурхайд гарч болзошгүй (хагарал, суулт, гулсалт, нуралт гэх мэт) эвдрэлийн бүсийн заагийг тусгасан дэвсгэр ба зүсэлт зураг
26	Үлдэгдэл нөөц, таамнал нөөцийн холбогдолтой дэвсгэр зураг, зүсэлтүүд
27	Техникийн нөхөн сэргээлт хийх талбайн дэлгэрэнгүй зураг /календарийн жилээр/
28	Биологийн нөхөн сэргээлт хийх талбайн дэлгэрэнгүй зураг /календарийн жилээр/

* Хавсралт зургууд нь уул уурхайн зургийн (MNS 6302 -1, MNS 6302 -2, MNS 6302 -3, MNS 6302 -4, MNS 6302 -5, MNS 6302 -6, MNS 6302 -7, MNS 6302 -8) стандартуудын мөрдлөгийг хангасан байна.